Baška grapa

Podbrdo

Baška grapa je ozek, ob reko Bačo stisnjen svet med **PETROVIM BRDOM** in **BAČO PRI MODREJU**. Vseskozi ujet v varno naročje gora, na eni strani pod Spodnje Bohinjske gore, na drugi pod Porezen, Kojco in Šentviško planoto, se z vso silo zajeda v ozke soteske, prepadne grape in vlažne globeli, hkrati pa preseneča tudi s prijaznimi travnatimi zajedami.

Pravo nasprotje dolinskemu svetu so slikovite vasice, posejane po sončnih terasah visoko pod gorami.

Poseben pečat je zgornjemu delu Baške grape dala tirolska poselitev v 13. stoletju. Nanje še vedno spominjajo priimki, značilna govorica starejših prebivalcev in zemljepisna imena. Dolina, ki je šele na prehodu iz 19. v 20. stoletje dobila cesto in železnico, postane v spodnjem delu nekoliko prostornejša in tu se svet skupaj z reko Bačo naposled umiri.

Pohodništvo in gorski tek

Baška grapa je prepredena je s številnimi potmi – **SLOVENSKA PLANINSKA POT, LOŠKA PLANINSKA POT, POT VEZISTOV IN KURIRJEV, GEOLOŠKA POT MED RUTOM IN STRŽIŠČAMI, EVROPSKA PEŠPOT E7, VIA ALPINA** in **JULIANA TRAIL.** Hkrati je odlično izhodišče za vzpone na vrhove, ki jo obdajajo: na **ČRNO PRST, SLATNIK, LAJNAR, MOŽIC, ŠAVNIK, KOBLO, VRH BAČE, RODICO, KOTEL, KOBILJO GLAVO** in **POREZEN**.

Razgiban svet Baške grape in vrhovi nad njo so izziv tudi za gorske tekače. Vsako leto v septembru domačini organizirajo **GORSKI TEK IVANA ANDERLETA NA ČRNO PRST**, najstarejši organizirani gorski tek v Sloveniji.

Juliana Trail

Podbrdo Trail Running Festival

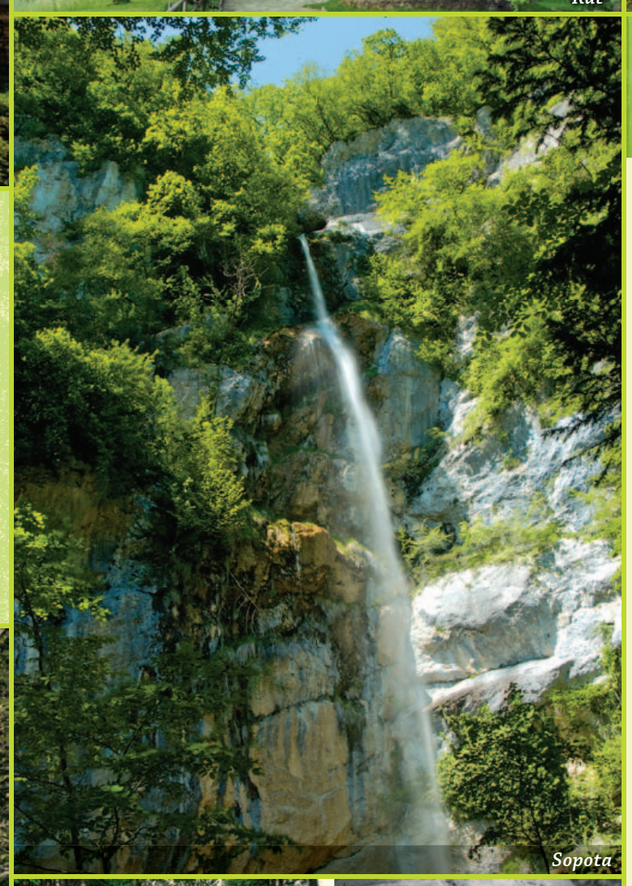
JULIANA TRAIL

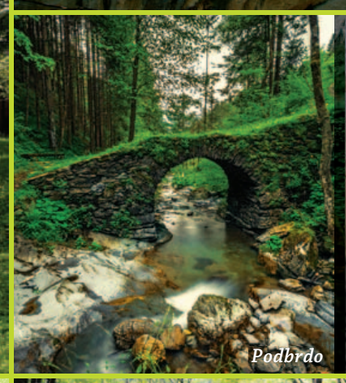
Skozi Baško grapo potekata **9.** in **10. ETAPA DALJINSKO POHODNIŠKE POTI OKOLI JULIJSKIH ALP**. Etapi nas popeljeta skozi sončne gorske vasi visoko nad Baško grapo, skrite veliki večini obiskovalcev, potem se spustita po cesti in ob železnici na dnu Baške grape ter se zaključita v Mostu na Soči.

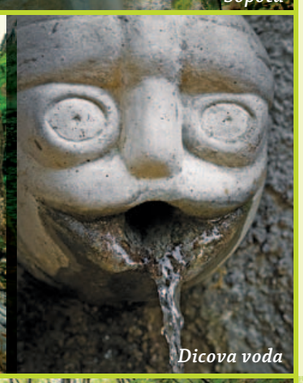

Juliana Trail

Rut

Sopota

Podbrdo

Dicova voda

Juliana Trail

Podmelec

Hum

Črna prst

Naravne znamenitosti

Stržišče

Pobočja nad Baško grapo, posebno cvetne preproge na **ČRNI PRSTI**, ki je po pravici imenovana botanični vrt Evrope, so pravo **CVETLIČNO BOGASTVO**, ki že stoletja navdušuje botanike in obiskovalce gorskega sveta. Med Poreznom in Črno prstjo raste endemit **KRATKODLAKAVA POPKORESA** *(Moehringia villosa)*, drobna cvetica bele barve, ki cveti od maja do konca julija. Leta 1778 jo je odkril botanik Karl Zois. Na Grahovem ob Bači najdemo tudi redko sredozemsko praprot **VENERINI LASKI** *(Adiantum Capillus veneris)*.

V središču **GORSKE VASICE RUT** stoji tik ob cerkvi sv. Lamberta eno izmed najbolj mogočnih dreves v državi, **STARA LIPA** *(Tilia)* z obsegom debla **8 METROV**. V sredini je votla, zato ni možno določiti točne starosti, ocenjujejo pa, da je stara okoli 500 let.

Baška grapa je **DOLINA ČISTIH VODA**: po njej teče reka **BAČA**, vanjo se stekajo potoki **KACENPOH** ali **MAČJI POTOK**, **DRISELPOH**, **KORITNICA**, **KNEŽA**, **SOTESKA** in **SLAP LAŠČAK** ter **KORITA MALE** in **VELIKE LUTI**. Lahko dostopna sta dva slikovita slapova: nad Podbrdom 15-metrski **RUSCOV SLAP**, nad Podmelcem pa **SLAP SOPOTA**, ki preko 60-metrske stene pada v ovalen tolmun. V globinah Klavž izvira **DICOVA VODA**, ki ima stalno temperaturo in nikoli ne presahne, zato se uvrša med t. i. »dobre vode«. Od nekdaj je med ljudmi znana po tem, da pripomore k boljšemu počutju.

PODBRDO TRAIL RUNNING FESTIVAL

Vsak tretji vikend v juniju je za gorske tekače praznik. Tekmovalci izbirajo kar med štirimi teki po gorskih stezah. Najmlajši se lahko preizkusijo na Mini GM4O (1–3 km). Za začetnike je primeren 12-kilometrski Graparski trimček, maratoncem ostaja legendarni GM4O (42,2 km, 2.800 m vzponov in 2.800 m spustov), najbolj neuničljivi pa bodo izbrali Ultra Pušeljc Trail – UPT (100 km, 6.000 m vzponov in 6.000 m spustov).

Tek na Črno prst

Festival Odmevi

Driselpoh

FESTIVAL ODMEVI DEDIŠČINE

Prireditev z razpršenostjo na različnih lokacijah v Baški grapi povezuje različne segmente kulturne, tehnične in filmske dediščine Baške grape. Vsebina prireditve zajema tudi iz tolmuna nesnovne dediščine. Zapolnjuje jo »tržnica dediščine«, kjer se predstavijo tudi društva in posamezniki iz sosednjih občin. Prireditev, ki se odvija od leta 2006, spodbuja k zavedanju ohranjanja lokalne identitete in prenos znanja med generacijami.

Moehringia villosa

Grahovo ob Bači in Koritnica

Kulturne znamenitosti

Orodna in podkovna **KOVAČIJA KOGOJ** v Klavžah iz leta 1907 ohranja izjemen primerek tehniške dediščine – železni vzmetni kovaški stroj ali norec, ki je edinstveno pričevanje lastnoročne izdelave tovrstnega kovaškega stroja pri nas in izjemen primerek slovenske dediščine in osebne iznajdljivosti. Kovačija Kogoj je danes **MUZEJSKA ZBIRKA**.

Več kot stoletni **PRANGARJEV MLIN** z žago venecijanko ob Ravtarskem potoku v Znojilah ima to posebnost, da ga ni poganjalo mlinsko kolo, ampak turbina. Na nasprotni strani potoka se **JAKOVA KOVAČIJA** ponaša z vzmetnim kovaškim kladivom na vodni pogon.

V najožjem predelu Baške grape na Koritnici stoji **VETROVALNA NAPRAVA ŽELEZNIŠKEGA PREDORA BUKOVO**, ki je v času parnih lokomotiv izpihovala dim iz predora. Sto let stara kamnita zgradba je edina ohranjena te vrste v Evropi.

V starem vaškem jedru Podbrda stoji nekdanji kmečki dvorec **JAKOVKNA HIŠA**, obogatena **Z MUZEJSKO ZBIRKO** in **INFORMACIJSKO TOČKO** in **JULIANA TRAIL BAŠKE GRAPE**. Na bližnji Bači pri Podbrdu je v bivši vaški mlekarni na ogled **RAZSTAVA** *Bača skozi čas*. Vas se ponaša tudi z edinstveno **SLIKO IZ NARAVNEGA PESKA** *Pomnik hribovski materi*, ki jo je izdelala umetnica Stanka Golob iz Grahovega ob Bači.

Jakovkna hiša, Podbrdo

Bogata zapuščina preteklosti Baške grape so tudi številni sakralni spomeniki, ki jih krasijo poslikave Clementa del Nerija, Zorana Mušiča, Franca Seljaka ter Antona Krainza.

Kovačija Kogoj

Jakova kovačija

Vatrovalna naprava

Pomnik ribovski materi

Jakovkna hiša, Podbrdo

Informacije:
- Turizem Dolina Soče – TIC Tolmin • **t:** 05 38 00 480, **e:** info.tolmin@dolina-soce.si • **www.dolina-soce.si**
- TIC Podbrdo • **t:** 05 38 00 485 • **e:** info.podbrdo@dolina-soce.si

Dolina Soče

I FEEL SLOVENIA

Dodatne informacije:

- KTT Društvo Baška dediščina • **t:** 041 60 1248 • **e:** ktt.dbd@gmail.com
- PD Podbrdo • **t:** 041 468 469 • **e:** pdpodbrdo73a@gmail.com
- TD Podbrdo • **t:** 041 837 551 • **e:** joze.dakskobler@gmail.com

Vrh Bače

BOHINJSKA PROGA IN AVTOVLAK

Podbrdo in Bohinjsko Bistrico povezuje najdaljši železniški predor v Sloveniji, dolg 6327 metrov. Predstavlja del Bohinjske proge, ki so jo odprli leta 1906. Ta je bila v času Avstro-Ogrske monarhije sestavni del pomembne evropske železniške proge Dunaj – Trst. Čeprav je proga po drugi svetovni vojni v veliki meri izpadla iz mednarodnega prometa, je z množico predorov, galerij in mostov še vedno najbolj atraktivnih prog v Evropi. Skozi Baško grapo pa se lahko popeljete tudi z avtovlakom – vstopite ali izstopite v Novi Gorici, na Mostu na Soči, v Podbrdu ali v Bohinjski Bistrici.

Kolesarjenje in druge aktivnosti

Baška grapa kliče tudi po kolesarskih potepanjih. Najbolj lagodno boste vrteli pedala, če se odločite za dolinsko **KOLESARSKO POT PO BAŠKI GRAPI**. Izlet si v eno stran lahko popestrite z uporabo vlaka ali avtovlaka. Nekoliko več telesne pripravljenosti zahtevajo vzponi iz Kneže na Ljubinj ter iz Klavž in Grahovega ob Bači na Šentviško planoto oziroma proti Zakojci. **GORSKOKOLESARSKI SLADOKUSCI** pa lahko izbirate med kolesarjenjem na planino Razor s spustom čez Kneške Ravne, atraktivno turo skozi slikovite gorske vasice (Rut, Stržišče, Kal) pod venčkom tolminsko-bohinjskih gora in razgledno krožno potjo po stari Rapalski meji. Baško grapo obiščeta tudi Loška kolesarska pot in etapa kolesarskega izleta okrog Julijskih Alp z vzponom čez Soriško planino.

Baška grapa ponuja aktivnosti tudi za ribiče, lovce in plezalce.

MREŽA GORNIŠKIH VASI

Občina Tolmin ter predstavniki lokalne skupnosti s Planinskim društvom Podbrdo usmerjamo razvoj turizma v Baški grapi na temeljih spoštovanja narave, kulturne dediščine ter planinske tradicije njihovih prebivalcev. Vodilo projekta je »manj je več«, pri čemer gre za rast turizma z majhnimi koraki oz. nemnožičnega turizma. Gre za še živečo zavest o potrebi po harmoniji med naravo in človekom, pri čemer človek spoštuje naravne meje. Kandidatura za vstop v mrežo Gorniške vasi je bila leta 2019 potrjena.

Trtnik, Podbrdo in Bača

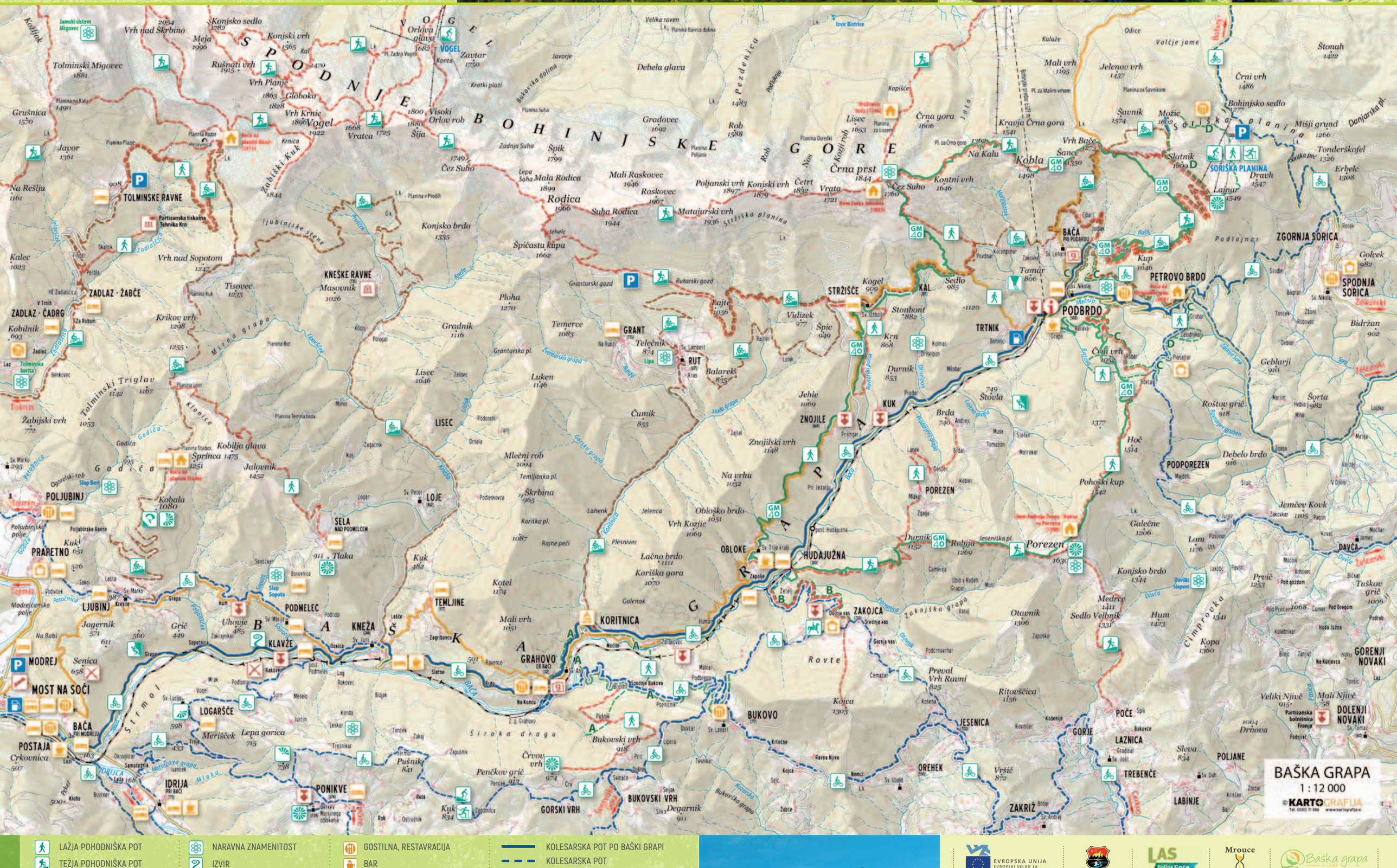
Tematske poti

POT PO STARI MEJI (RAPALSKA MEJA) poteka po liniji nekdanje meje med Italijo in Jugoslavijo. Ob njej so še danes vidni ostanki iz tistih časov: obmejni kamni, zaklonišča, gorske vojašnice, železni bunkerji in napisi.

Iz Podbrda je skozi Petrovo Brdo na Robarjev grič speljana krožna **VOLFOVA POT** v spomin na domačina, duhovnika in rodoljuba Janeza Volfa, do rojstne hiše pisatelja Franceta Bevka v Zakojci pa iz Hudajužne vodi **BEVKOVA POT**.

Na Grahovem ob Bači in Koritnici je bil posnet prvi slovenski zvočni celovečerni igrani film **NA SVOJI ZEMLJI**, ki prikazuje boj partizanov in civilnega prebivalstva na Primorskem za osvoboditev izpod petindvajsetletne italijanske okupacije. Prvič je bil javno predvajan leta 1948. Film, ki ga je po scenariju Cirila Kosmača režiral France Štiglic, lahko podoživite na **TEMATSKI POTI NA SVOJI ZEMLJI**. Table s tematiko in ključnimi prizori iz filma, postavljene na mestih, kjer so bili posneti najpomembnejši prizori, vas ponesejo v čas, ko je film nastajal.

- LAŽJA POHODNIŠKA POT
- TEŽJA POHODNIŠKA POT
- LAŽJA KOLESARSKA POT
- TEŽJA KOLESARSKA POT
- SMUČIŠČE
- TEK NA SMUČEH
- PLEZALIŠČE
- JADRALNO PADALSTVO – VZLETIŠČE
- JAHANJE

- NARAVNA ZNAMENITOST
- IZVIR
- RAZGLEDIŠČE
- SOTESKA
- HOTEL
- PRENOČIŠČA
- TURISTIČNA KMETIJA
- PLANINSKA KOČA
- KAMP

- GOSTILNA, RESTAVRACIJA
- BAR
- KULTURNA IN ZGODOVINSKA ZNAMENITOST
- MUZEJ NA PROSTEM
- GALERIJA
- ARHEOLOŠKO NAJDIŠČE
- BOJIŠČE IZ 1. SVETOVNE VOJNE
- PARKIRIŠČE
- BENCINSKI SERVIS

- KOLESARSKA POT PO BAŠKI GRAPI
- KOLESARSKA POT
- GORSKOKOLESARSKA POT
- GM40 (GORSKI MARATON)
- PLANINSKA POT
- JULIANA TRAIL
- TEMATSKE POTI:
  - A NA SVOJI ZEMLJI
  - B BEVKOVA POT
  - C VOLFOVA POT
  - D POT PO STARI MEJI (RAPALSKA MEJA)

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ
Občina Tolmin
LAS Dolina Soče
Mrouce cajta
Baška grapa

Projekt Mrouce cajta na območju LAS Dolina Soče delno financira Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Vodilni partner je Občina Tolmin. Organ upravljanja in nadzora za izvajanje operativnega programa v programskem obdobju 2014–2020 je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Partnerji projekta so KTT Društvo Baška dediščina, Krajevna skupnost Podbrdo, Planinsko društvo Podbrdo, Turistično društvo Podbrdo in Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin.

Izdala: Občina Tolmin, 2020 • **Besedilo:** Lea Kemperle, Alenka Zgaga, Olga Zgaga, Aleksandra Grofelnik • **Fotografije:** Jure Čufer, Janko Humar, Matevž Lenarčič, Mitja Sodja, Alenka Zgaga, Robert Niedring, Leon Hmeljak, Klavdija Lešnik, Andrej Furlan, Tomaž Ovčak, Aleš Fevžer, Edo Kozorog, Anže Krajnik, Uroš Mrak, arhiv DBD, arhiv Turizem Dolina Soče • **Zemljevid:** Kartografija d.o.o. • **Oblikovanje:** Ivana Kadivec, Jaka Modic • **Tisk:** Leban Branko s.p.